

กรอบระบบ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์เช้า วันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๔๔

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เราทำกัน ในเรื่องศาสนา เราเรียนอภิธรรม เราเรียนศาสนา มันก็เป็นเหมือนกับระบบของศาสนา แล้วเรียนแล้วเข้าไปแล้ว พอเรียนเข้าไปแล้วมันจะกำจัดกิเลสได้ไหมล่ะ? มันกำจัดกิเลสไม่ได้ แต่มันไม่สำคัญหรือ? สำคัญนะ มันเป็นเรื่องที่สำคัญ ถ้าเราไม่มีตรงนี้ เราจะเข้าไปจับต้องศาสนาอย่างไร? เราไม่มีสื่อเข้าไปจับต้องศาสนา เราจะเอาอะไรไปจับต้องศาสนา? เราก็ต้องศึกษาเล่าเรียนมา

แต่ศึกษาเล่าเรียนมาขนาดไหน ระบบนี้ ระบบราชการ เห็นไหม ทำให้พวกเราเข้าไปนี่ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย แต่ระบบราชการนี้ ถ้าคนตีปกป้องในระบบราชการนั้น อย่างนี้เลย...เยี่ยม เพราะว่าคนตีทำแล้วมันมีความเมตตาใจ มีความเมตตา มีความอะไร มันเป็นไปตามระบบ แต่ถ้าระบบราชการนั้น คนที่ว่าทุจริตเข้าไปในระบบนั้น ระบบนั้นเป็นเครื่องมือหาเงินเลย ระบบนั้นเป็นการทำให้เรายุ่งเข้าไปหมดเลย แต่ในระบบนั้นมันเรื่องของระบบ มันก็ลำบาก

เวลาพูดถึงให้เห็นว่า ขณะที่เราจะเข้าไปในระบบ เข้าถึงระบบนั้น เข้าไปในระบบ เราต้องแข่งขันกัน เราต้องไต่เต้าขึ้นไป จนกว่าจะถึงว่าลายเซ็นของเรามีอำนาจ ลายเซ็นของเรามีอำนาจ บ้าง ลายเซ็นเรามีตำแหน่งขึ้นมา มีอำนาจมันเซ็นอะไรก็ได้ นี่การเข้าหาระบบ แล้วเข้าหาระบบแล้ว คนที่เข้าไปหาระบบนั้นดีหรือชั่วต่างหาก เห็นไหม นี่มันในหลักของศาสนา ทำไมเราต้องศึกษาเล่าเรียนกัน? ทำไมต้องศึกษาเล่าเรียน?

เราศึกษาเล่าเรียนมาเพื่อนะ ถึงว่าเวทนาคืออะไร สัญญาคืออะไร สังขารคืออะไร มันเป็นศัพท์ทางศาสนา เราจะไม่รู้เลยว่าเวทนาคืออะไร บางคนว่าเวทนาคืออะไรคะ? เวทนาคืออะไรคะ? ก็ว่าเวทนา เวทนา...

เวทนามันยังแบ่งไปอีก เห็นไหม เวทนา ๒ เวทนา ๓ เวทนา ๖ เวทนา ๑๘

ถ้าเวทนา ๒ สุขเวทนา ทุกขเวทนา แต่มันเป็นเวทนา ๓ อทุกขมสุขเวทนาอีก เห็นใหม่ เวทนาที่ว่ามันเฉยๆ อยู่ นั่นมันก็เป็นเวทนาอยู่แล้ว มันมีอยู่โดยธรรมชาติของมัน แต่เราไม่สามารถ กล่าวได้ว่าตรงไหนคืออะไร ศึกษาเพื่อจะมารู้เรื่องเวทนา เรื่องของสัญญา เรื่องของขันธ ศึกษา มาแล้วก็จับต้องไม่ได้

เขาศึกษามา เห็นใหม่ ถ้าเราศึกษามา นี่ระบบ เข้าไปถึงในระบบแล้ว ระบบราชการมันเป็น อย่างนั้น เพื่อประโยชน์อะไรขึ้นมา? ระบบราชการนั้นเพื่อประโยชน์อะไร? เพื่อความเรียบร้อย เพื่อความดีงาม เพื่อปกป้องไม่ให้คนทำความผิดอะไรไหม? เพื่อให้มันเป็นความดีงาม

อันนี้ก็เหมือนกัน อันไหนเป็นเวทนามันก็ไม่ได้รู้จักนะ อันไหนเป็นสังขารก็ไม่ได้รู้จัก อันไหนเป็น สัญญาก็ไม่ได้รู้จัก ไม่ได้รู้จัก ความคิดนี้ไม่ได้รู้จัก ศึกษาตามมันเป็นเรื่อง มันเป็นตัวราเฉยๆ มันเป็นเรื่อง มา เป็นสุขุมยปัญญา แต่การเข้าไปจับต้องมันต้องมากาวนา

การภาวนาคือการจับต้อง การแยกแยะมันไม่ว่าอันไหนเป็นเวทนา เจ็บปวดนี่เป็นเวทนา เวลาเจ็บปวดนี้ได้ เวลาสุขขึ้นมามันจับต้องไม่ได้ เพราะอะไร? เพราะเวทนามันกับเราเป็นอัน เดียวกันไง เรากับเวทนามันเป็นอันเดียวกัน เป็นสิ่งเดียวกัน มันเลยเนื่องไปกันหมดเลย มันเกี่ยวข้ง กันไปเป็นอันเดียวไป พอเวทนาดับเราก็ดับไปด้วย มันจับต้องไม่ได้

แต่ผู้ที่จับต้องได้ เวทนาเป็นเวทนา เราเป็นเรา เห็นใหม่ มันแยกออกมา อันนี้เกิดขึ้นแล้ว วันนี้ ตอนนี้ ขณะนี้ อันนี้เกิดขึ้น จับต้องได้ๆ จับต้องได้แล้วของมันไปใจ ความเข้าใจแล้วของมันไปๆ ก่อนจะจับต้องได้มันต้องแบ่งแยกก่อน มันถึงมีความชำนาญเข้าไปเรื่อยๆ

ความชำนาญเข้าไปเรื่อยๆมันต่างจากระบบแล้ว ระบบมันเป็นการจัดเส้นไว้เฉยๆ ให้เรา เดินตามนั้น เหมือนกับประเพณี เราจัดเส้นเดิน เราทำบุญได้บุญกุศล บุญกุศลนะเราทำบุญตาม ประเพณีแล้วเราจะได้ตามนั้น แต่บุญกุศลมันเป็นอย่างไรล่ะ? ทำแล้วก็ไม่รู้เรื่องอะไรเลย เพราะ อะไร? มันเป็นความสักแต่ว่าไง เราเข้าไปไม่ถึงประเพณีนั้น เข้าไม่ถึงเนื้อของบุญนั้น

อันนี้ก็เหมือนกัน ถ้าเราเอาระบบนั้น เราเข้าไปถึงระบบนั้น ระบบนั้นไว้เพื่ออะไร? ระบบ นี้ไว้เพื่อให้เราเป็นระเบียบเฉยๆ ใจใหม่? แต่การกระทำของเรา ถ้าเป็นความดีแล้ว ระบบนี้ไม่มี ความหมายเลย เห็นว่าถ้าพวกเรารู้ศีล ๕ เรามีศีลกันหมด จะไม่ต้องใช้กฎหมายเลย แต่เพราะว่า ศีลเรามีไว้เฉยๆ แต่เราไม่ได้ทำตามศีลนั้น

เราเกิดเป็นมนุษย์ เราได้ร่างกายมา ได้หัวใจมา เขาเกิดเป็นเทวดาละ เขาเกิดเป็นพรหมละ เขาเป็นกายทิพย์ละ นี่มันก็เวียนไปในระบบ เพราะมันสืบทอดกันได้ แล้วเกิดในนรกละ? เกิดในนรกมันก็เกิดได้ แล้วเกิดมา เห็นใหม่ เกิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน สัตว์เดรัจฉานกับมนุษย์นี่ใกล้เคียงกัน เพราะมีกายกับใจ มันจะจับต้องเป็นวัตถุได้ นี่อันนี้เป็นระบบ แล้วเราจะออกจากระบบนี้ไปอย่างไร?

นี่ธรรมสอนอย่างนั้นนะ ออกจากระบบไป ถ้าออกจากระบบไปแล้ว สมมุติตั้งแต่ระบบที่โลกสมมุติขึ้นมา เงิน เมื่อก่อนเหรียญที่เราสมมุติว่าเป็นเงินขึ้นมายังใช้กันได้ พอเลิกสมมุติเหรียญนั้นก็ใช้ไม่ได้ เลิก ยกเลิก ทีนี้ยกเลิกไป เห็นใหม่ สมมุติซ้อนขึ้นมา แล้วคิดในสมมุตินั้น

พระพุทธเจ้าถึงบอกไง “มนุษย์นี่เข้าใจว่าเป็นสัตว์ประเสริฐ เป็นผู้ฉลาดไง” แต่พระพุทธเจ้าบอกว่าโง่กว่าสัตว์

โง่กว่าสัตว์เพราะอะไร? เพราะสัตว์มันจะไปไหน นกมันจะบินไปได้ตามความอยากความปรารถนาของเขา เขาเป็นอิสระ เขาเสรีของเขาไง มนุษย์นี่สร้างกติกาสังคมขึ้นมา แล้วก็คิดกติกา สังคมของตัวเอง ตัวเองสร้างหลักกติกาขึ้นมาแล้วก็ผูกขาของตัวเองไว้ เห็นใหม่ มนุษย์นี่ว่าเป็นผู้สร้างฉลาดแต่สร้างมา

นี่พูดถึงธรรมที่ละเอียดเข้าไป แต่ถ้าพูดถึงว่าไม่มีกฎไม่มีกติกาเลย มนุษย์ก็อยู่ด้วยกันไม่ได้ เห็นใหม่ เพราะมนุษย์นี่เป็นสัตว์สังคม แต่เวลาพูดนี้พูดเพื่อสะท้อนหัวใจใจ ให้เราปล่อยวางทฤษฎีมานะของเรา ว่าเราเป็นสัตว์ประเสริฐ เรา เห็นใหม่ เพราะเรายึดมั่นถือมั่นมากเราก็จะทุกข์มาก ถ้าเรายึดมั่นถือมั่นน้อย ความทุกข์เราก็มีน้อย

ความยึดมั่นถือมั่นกับระบบนั้นคนละอันกัน ความยึดมั่นถือมั่นกับสิ่งที่กฎหมายมนุษย์ตราขึ้นมาต่างกัน มนุษย์ตราขึ้นมาเพื่อให้เป็นความระเบียบเรียบร้อย เพื่อสัตว์สังคมจะอยู่ด้วยกันสุขสบายใจ อันนั้นตราขึ้นมาเพื่อสังคม แต่ของเรานี้เวลาตราขึ้นมาในสังคมนั้น ใช้แต่เป็นสังคมใช้กับบุคคลอื่น แต่หัวใจเราแล้วไม่ต้องใช้กับเรา เราละเอียดอ่อนกว่านั้น

ถึงว่าเราเป็นผู้ที่ฉลาดกว่านั้น เราถึงจะฉลาดเท่ากับที่ว่าเราเป็นสัตว์ประเสริฐ เราจะฉลาด มนุษย์นี่ฉลาดๆ อย่างไร? ฉลาดเอาใจรอดเข้ามาไง เราทำผิดขึ้นมามันถึงจะมีสิ่งนั้น ถึงจะเป็นสิ่งที่มาตัดสินเราใช่ไหม? ถ้าเราไม่ทำความผิดขึ้นมา เจตนาเราไม่มี เราก็ไม่ทำสิ่งนั้น ถ้าเจตนาเรา

ถูกต้อง เราทำความดีของเราหมด มันผิดพลาดพลั้งไป นั่นเรื่องของกรรม เรื่องของกรรม เรื่องของความผิดพลาดไปมี เห็นไหม ถ้ามีแล้วเป็นเรื่องของโลกเขา ถ้าไม่มีเจตนาเขาก็ไม่เอาผิดกัน เขาปล่อยกันไป

ถ้ามันเป็นอย่างนี้แล้ว เราถึงย้อนกลับมาให้ดูใจของเราให้ได้ ถ้าเราทำใจของเราได้ เราก็ใช้ศาสนาได้สมกับที่พระพุทธเจ้าปรารถนา พระพุทธเจ้าปรารถนาสอนคนสอนลงที่หัวใจ เพราะใจนี้มันพาเกิดพาตาย มันเวียนไปตามระบบแล้วมันก็พาเกิดพาตายอยู่ในภพชาติต่างๆ แล้วมาถึงภพชาติปัจจุบันนี้ มันก็เป็นอย่างนี้แล้ว แล้วเราฉลาดพอ เราฉลาดพอนะ ถ้าเราไม่ฉลาดพอ วันคืนล่วงไปๆ

หลวงปู่ฝั้นบอกว่า “หายใจทิ้งเปล่าๆ วันคืนล่วงไปๆ”

เรื่องการเกิดและการตาย เรื่องการกินและการนอน มันเป็นเรื่องของร่างกายเท่านั้น ถ้าหัวใจมันหมดจากชาตินี้ไป มันจะไปนอนที่ไหน มันไปภพชาติใหม่ กาลเวลาของใจดวงนั้นมันก็ไปอยู่ในสถานะใหม่ สถานะใหม่คือการกินและการนอนของเขาก็ต่างไป เราติดการกินและการนอน อาหารของเขาใจ อาหารของจิตที่วนเวียนไป แต่ละภพแต่ละชาติอาหารไม่เหมือนกัน การอยู่อาศัยของจิตนั้นไม่เหมือนกัน ความที่ไม่เหมือนกัน เขาก็ต้องอยู่ในสถานะนั้น

อันนี้สถานะของมนุษย์นี้มันมีกายกับใจ เห็นไหม ถึงต้องพักผ่อน ต้องหลับต้องนอน แต่การหลับการนอนนี้เป็นเพื่อว่าบรรเทาธาตุขันธ์เพื่อทำคุณงามความดีตลอดไป มันไม่ใช่ว่าสิ่งนี้เป็นสิ่งที่ว่ามันทำให้เราเกิดประโยชน์ขึ้นมาหรอก ถ้าเราเกิดประโยชน์กับสิ่งนี้ เรากินแล้วเรานอน เห็นไหม คูตี คูฟาร์มต่างๆ ที่เขาเลี้ยงสัตว์ เห็นไหม ฟาร์มต่างๆ เขาเลี้ยงสัตว์นะ เขาไม่ให้มันขยับเลย เพื่อต้องการให้มันกินแล้วให้นอน เพื่อให้ร่างกายมันสมบูรณ์ เพื่อจะขายได้ราคาไง แล้วเราจะเป็นอย่างนั้นหรือ?

ถ้าว่าการกินและการนอนนี้เป็นความสุข เห็นไหม ถ้าการกินการนอนไม่ใช่ความสุข แล้วอะไรเป็นความสุขล่ะ? ใจปรารถนาสิ่งใด? มันย้อนกลับมาดูใจของเราได้ การกินและการนอนนั้นถึงไม่ใช่สิ่งที่เป้าหมายของเรา

นี่มันถึงจะย้อนกลับมาที่ใจ ถ้าใจมันอยู่ที่ตรงนั้นหมด มันไปคูตรงนั้นไง คูสิ่งที่ข้างนอก คูผลของวิญญูะ แต่ไม่คูสิ่งที่ว่าใจที่มันได้เสวยวิญญูะนั้น ผลของวิญญูะคือร่างกาย คือสิ่งที่เราเกิดเป็น

มนุษย์ แต่ผลของใจที่ทำมาแล้วเราสร้างผลของใจนั้น มันถึงจะประเสริฐกว่าใจ ฟ้นจากระบบ
ออกไปได้

ระบบสร้างให้เราขึ้นมาเป็นแบบนี้ ระบบทำให้เรายุ่งยากมาก ถ้าเราอยู่อย่างนั้นเรายังต้อง
อยู่ในระบบอีก ถ้าไม่อย่างนั้นมันก็ต้องออกไปตลอดไป ถ้าไม่ทำหัวใจ ทำหัวใจเท่านั้นจะฟ้นออก
จากระบบ ฟ้นจากกรรม ฟ้นจากทุกสิ่งทุกอย่างได้ในศาสนาของเรา เอวัง